

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 3/2010 vp

Valtioneuvoston selvitys komission tiedon- annosta Eurooppa 2020 -strategiasta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 5 päivänä maaliskuuta 2010 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen komission tiedonannosta Eurooppa 2020 -strategiasta (E 6/2010 vp) sosiaali- ja terveysvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Lisäksi suuri valiokunta on 12 päivänä maaliskuuta 2010 lähettänyt asiaa koskevan jatkokirjelmän 1. VNK 12.03.2010 vp sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- EU-erityisasiantuntija Veera Parko, valtioneuvoston kanslia
- ylitarkastaja Sari Vuorinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- kehittämisspäälikkö Kirsi Väättä, sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Euroopan komissio julkisti tiedonantonsa Eurooppa 2020 -strategiaksi 3.3.2010. Komissio korostaa muuntautumisen tarvetta. Paluu talouskriisiä edeltävään tilanteeseen ei riitä, vaan Euroopan on välttämätöntä tulla kriisistä ulos vahvempuna. Eurooppa voi menestyä, jos se toimii kollektiivisesti, unionina. EU:n tulee nojata älykkääseen, kestäväan ja osallistavaan talouteen, jonka tuotos on korkea työllisyysaste, korkea tuottavuusaste sekä korkea sosiaalisen koheesion taso.

Komissio esittää strategian prioriteeteiksi kolme toisiaan tukevaa teemaa: 1) älykäs kasvu: osaaminen ja innovaatiot kasvun perustana, 2) kestävä kasvu: resurssitehokkaan, vihreämmän ja kilpailukykyisemmän talouden tukeminen ja

3) osallistava kasvu: korkeaan työllisyyteen perustuvan talouden edistäminen lisäämällä sosiaalista ja alueellista koheesiota.

Valtioneuvoston kanta

Suomi yhtyy komission näkemykseen vahvan strategian välttämättömyydestä. Suomelle tärkeät asiat, kuten vahvemmat ja laajemmat sisämarkkinat, mukaan lukien digitaaliset ja energiasisämarkkinat, talouspoliittisen koordinaation kehittäminen komission vanhemman seurannan muodossa, vahva innovaatiopainotus sekä ulkoinen ulottuvuus, ovat tiedonannossa hyvin huomioitu. Suomi on myös tyytyväinen koulutuksen merkityksen painotukseen tiedonannossa sekä sosiaalisen koheesion rooliin. Tie-

donannon keskittyminen ainoastaan muutamaaan prioriteettiin ja tavoitteeseen on positiivista. Suomi voi hyväksyä asetetut prioriteetit.

Suomi korostaa strategian toimeenpanon edistymisen tarkan seurannan merkitystä. Erityisesti komission työ tulosten arvioinnissa ja ta-

louksien keskinäisen linkittymisen analysoinnissa on tärkeää. Edelleen keskeistä on maakohtaisten suositusten ja niiden toimeenpanon valvonnan vahvistaminen. Avoimet ja kattavat maakohtaiset vertailut on keino, joiden avulla voidaan luoda painetta maiden toimille.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Lissabonin strategian alkuperäisenä tavoitteena oli Euroopan kilpailukyvyyn kehittäminen uudistamalla ja vahvistamalla sosiaalista suojelua, taloutta ja työllisyyttä jäsenmaissa. Strategian keskeinen lähtökohta oli, että talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikan samoin kuin ympäristöpolitiikan menestyminen nähdään toisistaan riippuvaisina. Sosiaalipolitiikan alalla päämääränä oli sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisääminen nykyaikaistamalla Euroopan sosiaalista mallia, investoimalla ihmisiin ja torjumalla sosiaalista syrjäytymistä.

Lissabonin strategian välitarkastelun yhteydessä vuonna 2005 tehtiin linjavalinta keskittyä kasvun ja työllisyyden edistämiseen, jolloin luovuttiin sosiaalisen suojelun vahvistamiseen liittyvien tavoitteiden asettamisesta strategian yhteydessä. Linjaus perustui näkemykseen siitä, että yhteisön kilpailukykyä ja sen myötä hyvinvointia voidaan parhaiten edistää kasvuun ja työllisyyteen keskittymällä, ja siihen, että EU:n toimivalta on näillä sektoreilla laajempi kuin sosiaalisessa suojelussa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta korosti Lissabonin strategiaa koskevissa lausunnoissaan sosiaalisen osallisuuden sekä riittävien ja laadukkaiden sosiaali- ja terveyspalvelujen vaikutuksia myös taloudelliseen kilpailukykyyn. Valiokunta on toistuvasti painottanut tasapainoisen taloudellisen ja sosiaalisen uudistumisen merkitystä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tärkeänä, että sosiaalinen ulottuvuus on uudessa strategiassa otettu aikaisempaa paremmin huomioon ja nostettu uudelleen keskeisiin tavoitteisiin. Myös taloudellisen kasvun ja sosiaalisen koheesion nykyistä parempi tasapaino ilmenee uudes-

sa ohjelmassa. Valiokunta toteaa, että strategian hyvinvointitavoitteet ovat tärkeitä myös strategian yleisen hyväksyttävyyden kannalta.

Lissabonin strategian mukaisen uudistusprosessin hitauden ja jäsenvaltioiden heikon sitoutumisen on todettu olleen esteenä aiemmin asetettujen tavoitteiden saavuttamiselle. Tämän vuoksi on myönteistä, että sosiaalisen ulottuvuuden tavoitteiden etenemistä seurataan maakohtaisesti laadittavien suositusten avulla ja että niiden toimeenpanon valvontaa vahvistetaan. Tavoitteet on tarkoitus muuntaa kansallisen tason tavoitteiksi, joissa otetaan kunkin maan lähtötaso huomioon. Kuten strategiassa todetaan, ei kyseessä ole "yhden koon lähestymistapa", eivätkä strategiassa mainitut tavoitteet muodosta tyhjentävää luetteloa.

Konkreettisena tavoitteena on muun muassa kansallisten köyhyysrajojen alapuolella olevien ihmisten määrän vähentäminen 25 prosentilla, mikä tarkoittaisi 20 miljoonan ihmisen pääsemistä köyhyydestä. Kansallinen köyhyysraja on 60 prosenttia käytettävissä olevien tulojen mediaanista kussakin jäsenvaltiossa. Kansallisesti toteutettavana keinona todetaan muun muassa sosiaali- ja eläketurvajärjestelmän hyödyntäminen täysimääräisesti siten, että varmistetaan riittävä toimeentulon tuki ja terveyspalvelujen saatavuus. Lisäksi on kansallisesti toteutettava toimenpiteitä erityisten riskiryhmien, kuten yksinhuoltajaperheiden ja vammaisten henkilöiden, tilanteen parantamiseksi.

Syrjäytymisen ehkäisyn kannalta on tärkeää, että strategian yhtenä määrällisenä päätavoitteena on koulunsa varhaisessa vaiheessa keskeyttävien osuuden vähentäminen ja vähintään kol-

mannen asteen koulutuksen saaneiden osuuden kasvattaminen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kaikilta jäsenvaltioilta edellytetään samanlaista sitoutumista strategiaan ja että maakohtaisten suositusten heikkoon toteutumisasteeseen voidaan reagoida varoituksilla. Strategian tasapainoisen toteutumisen kannalta on välttämätöntä, että komissio osoittaa rohkeutta talouspoliittisen koordinaation ohella myös sosiaalisen koheesion edistämiseen liittyviin jäsenmaiden ongelmiin puuttumi-

sessä. Valiokunta edellyttää, että Suomi on aktiivinen sosiaalisen koheesion edistämistä koskevista kysymyksissä, kun strategiaa käsitellään Euroopan unionin toimitelmissä.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveystoimikunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Juha Rehula /kesk
vpj. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
jäs. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Risto Autio /kesk
Arja Karhuvaara /kok
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Jukka Mäkelä /kok

Håkan Nordman /r
Markku Pakkanen /kesk
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /kesk
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /kok
Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.